

Kossuth Lajos – Deák Ferenc

**PÁRBESZÉD A
KIEGYEZÉSRŐL**

AMTAK Bt, 2025

Cop. AMTAK Bt, 2025

Felelős szerkesztő: Varsányi József
Kiadó: AMTAK Bt, 2040 Budaörs, Semmelweis
u. 6/B.

06 20 218 6762 amtakbt@gmail.com

www.amtak.hu

Látogasson el webáruházunkba, és böngésszen!

ISBN 978-615-6907-55-4

Készült: AMTAK Bt, Budaörs

Tartalom

Deák Ferenc	4
Az alkotmány visszaállításakor	4
Deák Ferenc	12
A közös ügyek tárgyában készült javaslatról	12
Kossuth Lajos	54
Deák Ferencnek.....	54

Deák Ferenc

Az alkotmány visszaállításakor

(Pest. 1867. február 17.)

Azt mondjátok, tisztelt barátim, engem követtetek, az én zászlóm alá csoportosultatok, és én elhiszem, hogy ez úgy van. Köszönöm bizalmatokat, mellyel irántam mindig viseltettetek, és melynek most is kifejezést adtatok. De engedjétek megmondanom, hogy ez nem azért történt, mintha én lettem volna köztetek a legméltóbb arra, hogy elöl menjek. Hanem az út szoros, az ösvény keskeny volt, melyen előre kellett törtetnünk, csak egymás után mehettünk, valakinek elöl kellett menni, s talán a véletlen hozta úgy magával, hogy én menjek legelől, talán azért történt így, mert én voltam köztetek a legidősebb veterán ezen a pályán. Általában azt tapasztaltam, hogy a magyar ember nem szeret vakon más után indulni, nem hagyja magát vezettetni; a magyar embernek, s itt nemcsak a magyar ajkúakról szólok, hanem általában a Magyarországot alkotó nemzetről, megvan azon tulajdona, hogy ha többen egy nézetben, egy véleményben vannak teljes meggyőződésök szerint, azok összetartanak, s

együtt, egy úton járnak. Ezért van, hogy Magyarországon, ha valamire nézve az egy gondolkodású, egy meggyőződésű emberek összecsoportosultak vagy egy pártot alkottak, az nem egyhamar bomlik fel ismét, hanem tagjai kitartással maradnak egymás mellett. Mi egy úton indultunk meg, együtt vívtuk ki azon sikert, melynek ma örvendünk, s hiszem, hogy ezen az úton tovább is együtt fogunk maradni.

Nézzük meg, hol vagyunk ma, s hogy jutottunk ide.

Az 1849-ik évben közbejött nagyszerű bonyodalmak belháborút szültek; a belháború legyőzetvén, abszolutizmus következett be. Mi ezen állapotban csak sóhajthattunk, annak ellenállani nem volt erőnk, a szólás sem volt szabad. Most azt halljuk, s alapos okunk van hinni, hogy a holnap felolvasandó leirat által az ország vissza lesz helyezve alkotmányának birtokába. Bármennyire elismerjük is azon barátink érdemét, kik ezen szerencsés fordulatot előmozdították, azt kell mondanunk, hogy ez az isteni gondviselés műve, s amit nem szabad felejtenuk, az a fejedelem kegyessége, ki elismervén jogos követeléseinket, minket a törvényes térre visszahelyezett.

De ne gondolja senki, hogy azáltal, ami most történik, minden be volna végezve, s hogy egészen készen állana azon nagy és dicső épület, mely

házánk jóllétének és boldogságának épülete. Csak azon tér, melyen ezen épületnek kell állani, lett szabaddá. Azon téren eddig egy nagy kő, egy súlyos szikladarab feküdt, mely miatt ott építkezni nem lehetett: a törvényes állapot helyét elfoglaló abszolutizmus. E követ szétmorzsolni nem voltunk képesek; helyéből kitolni hiányzott az erő. A fejedelem jóakarata hozzájárultával elsüllyesztettük azt; s most már azon súlyos szikla, mely eddig a legnagyobb akadályul szolgált, a legbiztosabb és legszilárdabb alap lehet, melyen azon épületet fölemelhetjük. Sok nehézség van még ugyan hátra, de nem kell elcsüggednünk, s ne higgyük magunkat gyöngébbeknek, mint vagyunk; csak erősebbeknek se, a világért se higgyük; az meglankasztaná további munkásságunkat, ez kockáztatná a sikert. Csak egyet akarok mondani, s erre nézve a szentkönyvből vett hasonlattal élek. A Biblia szerint a Bábel tornya építését azért nem fejezték be, mert Isten az építők nyelveit összevesztette. Vigyázzunk, nehogy a mi tovább építéseink is azáltal váljanak lehetetlenné, hogyha nyelveink – nemcsak a szó szoros értelmében véve, hanem értem: akaratunk, törekvéseink – összezavarodnának, egymással összevesznének. A reánk váró munkában mindenkinek az események, saját hivatása és önérzete ki fogják mutatni azon tért és szerepet, melyet be kell tölteni; töltsé be azt mindenikünk legjobb tehetsége szerint, teljesítse kötelességét

mindenki, s a meglevő alapból a legszebb épület fog emelkedni.

És mik voltak azon útnak, melyen idáig jutottunk, eddigi fázisai? Tizenkét évig teljes abszolútizmus uralkodott a hazában. 1860-ban, részint az események, részint addig szerzett tapasztalásai meggyőzték őfelségét, hogy ezen állapot tarthatatlan. Őfelsége kibocsátotta az októberi diplomát. De mielőtt, amit abban ígért, hogy azt a magyar országgyűlésnek is elébe terjesztendi, megtörténhetett volna, megkészült a februári pápens, mely, a mi megkérdezésünk nélkül, az egész birodalomra nézve bizonyos alkotmányt akart meghozni, mely a mi alkotmányunkkal tökéletes ellentétben állott. Összeült a magyar országgyűlés 1861-ben. Mi volt ennek teendője? Miután a magyar alkotmány megsemmisítettett s ellenünk a jogeljátszás tana állíttatott fel, nekünk kötelességünk volt az egész világ előtt megmutatni, s minden lehető erősségekkel bebizonyítani, hogy a magyar alkotmány jogilag fennáll és nem veszítette el érvényességét; megmutatni, hogy követeléseink jogosak; egyszóval, hogy – igazunk van. Ezt törekedett bebizonyítani fölirataiban az 1861-i országgyűlés, s tudja Isten, nem is éppen sikertelenül, mert attól kezdve megszűntek a jogeljátszást emlegetni ellenünkben. Ennyiben a 61-

i országgyűlés teljesítette föladatát, s eleget tett kötelességének.

Mit mondtak azután? Mit mondott a külföld, vagy legalább a külföldnek némely országai? Azt mondták: mi elhisszük, sőt megengedjük, hogy nektek igazatok van; hogy Magyarország külön alkotmánya jogilag érvényes; de nekünk abban nincs semmi érdekünk, hogy ez Ausztriával szemben tovább is fennálljon; nekünk mindegy, akár van Magyarország, akár nincs; de az érdekünkben áll, hogy Közép-Európában azon állam létezzék és hatalmas legyen, melyet Ausztriának nevezünk. Ámde Ausztria nem állhat fenn Magyarországnak külön önállásával; ennek alkotmánya ellentétben áll Ausztria tételével és hatalmával; s annál fogva ellentétben a mi érdekünkkel is. Mi tehát a ti követeléseiteket, ha szintén jogosak is, nem pártoljuk, még erkölcsi támogatással sem; és hogy azokat Ausztria nem teljesíti, eléggé igazolva látjuk önfenntartásának szüksége által. Így szólt akkortáiban a külföld; olvassátok az akkori európai sajtóban vagy legalább annak nagy részében történt nyilatkozatokat. Mi volt a mi teendőnk ezen nyilatkozatokkal szemben, mikor a jelen országgyűlés egybehívatván, ismét felszólalhattunk? Most teendőnk volt bebizonyítani s meggyőzni a világot arról, hogy a magyar alkotmány és Magyarország törvényes önállása